

Gjennomgåelse av Eksamensoppgaven H-10. Basert på sensorveiledningen som ble laget.

OBS: Dette er ikke et fullstendig løsningsforslag

Oppgave 1

Vi skal studere et marked med fullkommen konkurranse. La x være kvantum (mengde) og p prisen (målt i kroner) på godet som omsettes i markedet.

Etterspørselen etter godet er bestemt ved funksjonen

$$x = -p + 220$$

Tilbudet av godet er bestemt ved funksjonen

$$x = p - 20$$

(a) Finn likevektspris og -kvantum i dette markedet.

Likevekt betyr at tilbudt kvantum skal være lik etterspurt kvantum. Dette innebærer $-p + 220 = p - 20$, som gir $p=120$, og dermed $x=100$.

(b) Forklar hva som menes med samfunnsøkonomisk overskudd. Vis ved hjelp av en figur hvordan vi finner samfunnsøkonomisk overskudd i et marked med fullkommen konkurranse.

Kan forklares på flere måter: den enkleste er kanskje å forklare hvordan arealet under etterspørselskurven måler betalingsvillighet og arealet under tilbudskurven måler kostnader. Arealet mellom T- og E-kurven opp til et kvantum x^* er dermed samlet betalingsvillighet for x^* minus samlede kostnader, og det er det vi kaller samfunnsøkonomisk overskudd (SO).

Når vi ikke har eksterne virkninger og ingen inngrep som subsidier eller avgift kan vi også finne SO som summen av konsument- og produsentoverskudd – da må man forklare hvordan man finner disse.

Man bør forklare overskuddene, ikke bare tegne!

Anta nå at myndighetene betaler produsentene i markedet et subsidium på 20 kroner per enhet produsert.

(c) Hvordan påvirker subsidiet likevektspris og -kvantum?

Subsidiet endrer tilbudskurven til $X^T = p$. Likevektsprisen blir da 110 og likevektskvantum 110, dvs markedsprisen går ned og kvantum opp.

(d) Hva menes med at subsidiet deles mellom produsenter og konsumenter i likevekt? Hvordan deles subsidiet med de tilbuds- og etterspørselsfunksjonene som er oppgitt ovenfor? **Vise på figur hvordan et stykksubsidium deles mellom produsenter og konsumenter. Evt vise hva som skjer med tilbudskurven, at den skifter nedover med avstand lik subsidiet s. Fint hvis man også greier å si noe om hvordan delingen vil variere med helningen på kurvene, men ikke nødvendig.**

Markedsprisen har gått ned med 10: Fra 120 til 110. Produsentprisen går opp med 10: Fra 120 til 110+20=130. Dvs i dette tilfellet blir subsidiet delt likt mellom produsenter og konsumenter.

(e) Hvordan påvirkes samfunnsøkonomisk overskudd av subsidiet?

Her er det mange muligheter. De vi har sett på i forelesningene er

- (i) **Forklare hvordan SO blir lavere når vi subsidierer fordi marginal betalingsvillighet (MBV) er lavere enn marginale kostnader (MK) for de ekstra enhetene som produseres pga subsidiet.**
- (ii) **Vise hvordan økningen i KO+PO som følge av subsidiet er lavere enn subsidieutbetalingen**

Oppgave 2

En betingelse som må være oppfylt for at vi skal ha en effektiv ressursallokering er at marginale kostnader ved å produsere en vare må være lik for alle produsentene. Forklar hvorfor denne betingelsen vil være oppfylt i et marked med fullkommen konkurranse.

Produsentene i et FK marked tilpasser seg slik at marginalkostnad blir lik produktpris. I et marked med fullkommen konkurranse står produsentene overfor samme produktpris. Dermed vil også deres marginalkostnader være like.

Så er det selvsagt ekstra bra hvis man sier litt om hvorfor produsentene tilpasser seg slik at $MK=p$, og hvorfor alle produsentene står overfor samme pris.

Oppgave 3

Hvilke faktorer kan forklare lønnsforskjeller mellom to grupper arbeidstakere?

Pensumartikkel: Barth, E. (1998). "Inntektsforskjeller og lønnsdannelse"

Her diskuteres såkalte "kompenserende lønnsforskjeller", dvs lønnsforskjeller fordi

- (i) arbeidstakerne har ulik produktivitet (f. eks utdannelse)
- (ii) jobbene er ulike (f. eks ulik risiko).

Vi kan også ha lønnsforskjeller selv om arbeidere og jobber er like, for eksempel fordi det er transaksjonskostnader. Dette kan for eksempel være kostnader ved å bytte jobb (for arbeidstakerne) og kostnader ved å bytte ut arbeidstakere (for arbeidsgivere).

Arbeidstakere i bedrifter som går godt kan da forhandle seg til høyere lønn en arbeidstakere i bedrifter som går dårlig fordi de gode bedriftene har mer å tape på en konflikt, og er derfor mer tilbøyelige til å gi etter for lønnskrav.

Oppgave 4

Sett opp et uttrykk for nåverdien (neddiskontert verdi) av et prosjekt som gir en utgift på 200 i inneværende periode og en inntekt på 210 i neste periode. Renta er r . Hva er betingelsen for at prosjektet skal ha positiv nåverdi?

Svar:

$$NPV = -200 + \frac{210}{1+r}$$

Dette er positivt hvis

$$r \leq \frac{1}{20} = 0.05$$